

OVERDENKING BIJ MT 5 VS 1 T/M 12

Bent u, ben jij op dit moment gelukkig? Wat maakt dat je ja kunt zeggen op deze vraag, -al is het misschien met een flinke slag om de arm? En wat maakt dat op dit moment je eerste gevoel is: nee, als ik eerlijk ben, ben op dit moment niet echt gelukkig. Wat ontbreekt eraan?

In onze lezing worden mensen gelukkig genoemd bij wie het aan van alles ontbreekt. Mensen met wie wij op het eerste gezicht het woord *geluk* nu juist niet zou verbinden: omdat ze arm zijn, honger lijden, verdriet hebben, bespot worden door anderen. Je zou eerder verwachten dat zij beklaagd worden dan gelukkig geprezen.

Ben je gelukkig als het je goed gaat, als je alles hebt wat je nodig hebt, een goede gezondheid, bezigheden en inkomen, mensen om je heen? Ben je, als je dat allemaal hebt, een gelukkig mens?

Al die dingen helpen zeker. Maar ze dekken niet alles. Want het kan zijn dat alles in je leven best goed geregeld is en je geen echte grote zorgen hebt, dat je je blij en gelukkig zou willen voelen, maar je kunt het niet.

Soms weet je ook waarom, is er een concreet iets dat of iemand die je mist, dat al het andere kleurt, maar soms kun je zelf niet eens zeggen wat er anders zou moeten zijn. En het heeft misschien ook weinig zin om daar te lang over na te denken. Misschien moeten we wel gewoon zeggen: zo is het leven. Je kunt niet onafgebroken gelukkig zijn, je voortdurend gelukkig voelen.

Is geluk dan meer iets van het moment? Zoals in het kinderlied dat we zongen; de wind om je oren, languit in het gras liggen. Een bijzonder moment dat je de dingen even heel intens beleven kunt, en waardoor je in een flits ineens beseft waarvoor je eigenlijk leeft. Maar in het gewone dagelijkse leven is dat beseft er niet voortdurend en dringen dingen niet steeds op die manier tot je door.

Social media spiegelen ons vaak wel het beeld voor van geluk als toestand die er voortdurend moet zijn, geluk is de norm. Onze tijd leeft onder een soort voortdurende dwang gelukkig te moeten zijn, een dwang die mensen juist heel ongelukkig maken kan. De psychiater Dirk de Wachter is iemand die daar voortdurend op wijst. Het leven is nu eenmaal soms lastig, traag en teleurstellend, zegt hij, en juist het idee dat het aardse bestaan een permanent paradijs moet zijn, is een bron van lijden. Hij muntte de term 'de kunst van het ongelukkig zijn', het kunnen verdragen van onvolmaaktheid, een kunst die we volgens hem vandaag zijn verleerd. In vroeger tijden waarin mensen veel meer bezig waren met de strijd om te overleven werd de donkere kant van het leven als veel vanzelfsprekender als realiteit aanvaard. Zolang we geluk als doel op zich nastreven, zal het ons altijd door de vingers glippen, zegt de Wachter, want geluk is niet maakbaar. Hij noemt geluk een bijwerking van liefde, het is gelegen in het je openstellen voor de ander en in gedeelde kwetsbaarheid.

Wat zegt de Bijbel eigenlijk over geluk? In het Oude Testament wordt iemand gelukkig genoemd, gezegend, als het hem of haar goed gaat, en dat heeft zeker te maken met het genieten van de goede dingen van het leven. Maar het vreugdescheppen in dat goede wordt altijd direct verbonden met de gerichtheid op God en het zoeken van recht en vrede. Wanneer dit verband ontbreekt, dan kan het iemand uiterlijk nog wel goed gaan, maar is er geen sprake van werkelijk geluk, van zegen.

Wanneer Jezus in onze evangelietekst mensen zalig, gelukkig noemt is dat niet *omdat* ze treuren, omdat ze lijden, omdat ze gehaat worden. Geen van deze dingen zijn op zichzelf te beschouwen als een gelukkige toestand en we verstaan zijn woorden denk ik echt verkeerd als we er een verheerlijking van lijden in lezen. Mensen, -en Jezus richt zich hier in het bijzonder tot zijn leerlingen, tot hen die hem willen volgen-, worden hier gelukkig genoemd, niet omdat, maar *hoewel* ze arm zijn, honger hebben, verdriet hebben of slecht behandeld worden.

De reden waarom ze gelukkig, gezegend, genoemd worden staat telkens pas in de tweede helft van de zin: omdat aan hen het Koninkrijk van God behoort, omdat zij verzadigd zullen worden, omdat zij zullen lachen, omdat er verandering zal komen.

Tegenover deze mensen staan anderen, zij die nu voldaan zijn, geslaagd en populair zijn, die nu lachen, wie het aan niets ontbreekt. Als het je in dit leven op dit moment eigenlijk best wel goed gaat, is het wel even slikken als je dat hoort. Staan dan alleen mensen die het moeilijk hebben dichtbij God? Nogmaals: lijden en onderdrukking worden hier op geen enkele manier geïdealiseerd. Lijden is geen geluk, maar een gemis. Maar wie weet heeft van gemis ziet veel scherper dan wie het goed gaat en dat vanzelfsprekend vindt wat er aan ontbreekt en wat er nodig is.

Als je alleen maar een week flink de griep hebt gehad en je lamlendig voelde, ben je de eerste dag dat je je weer fit voelt en alles weer kunt ontzettend blij en dan beseft je wat een groot goed gezondheid is. Maar na een dag of twee is dat besef meestal ook weer verdwenen en vind je het doodnormaal dat je alles weer kunt wat je wilt.

Wie weet heeft van gemis beseft beter dan wie ook de waarde van dat wat gemist wordt. En wie iets mist heeft ruimte over om te verlangen, te hopen en ook om te ontvangen. Ruimte voor Gods Geest. Wie al helemaal verzadigd is hoeft niets meer te verlangen of te hopen en kan ook weinig meer ontvangen. Die heeft de buit al binnen.

Geluk heeft denk ik ten diepste te maken met kunnen ontvangen, met een vorm van ontvankelijk zijn. Geluk kun je niet afdwingen; het is iets dat je overkomt, of dat over je komt vanuit een bron die buiten jouzelf ligt en het heeft te maken met je daarvoor open kunnen stellen. Wie alleen weet wat bezitten is en niet wat ontvangen, heeft de verbinding met die bron verloren.

Zou het kunnen dat het gegeven dat veel mensen in onze welvarende samenleving ondanks alles wat ze hebben vaak niet gelukkig zijn er mee te maken heeft dat voor velen deze verbinding zoek is geraakt?

Dat we geluk zijn gaan beschouwen wordt als iets dat je zelf moet creëren, een eigen prestatie en ook eigen bezit, iets dat kost wat kost verdedigd moet worden? Vanuit die houding wordt gedeelde kwetsbaarheid onmogelijk.

Jezus zegt hier: gelukkig zijn die mensen die begrijpen dat geluk geen bezit is. Gelukkig zijn wie weet hebben van de bron en die zich daarvoor open stellen door alles heen, ook als de omstandigheden en de mensen tegen hen zijn. Gelukkig wie hun hoop vestigen op wat groter is dan tijdelijk geluk of ongeluk, op de oneindige bron van Gods goedheid.

Gods goedheid houdt ons gaande, dat zongen we in het begin van deze dienst. En zo meteen gaan we zingen: Gods goedheid is te groot voor het geluk alleen. Het gaat hier om goedheid die zich vooral laat ervaren in gedeelde kwetsbaarheid. Dat mensen elkaar niet laten vallen maar proberen elkaar op te vangen, nabij te zijn. Gelukkig, gezegend zijn wie juist middenin deze vaak zo schrijnende werkelijkheid van onrecht, verdriet, van haat en verdeeldheid, gericht zijn op deze verbondenheid.

Vanmiddag in de Oosterkerk is er een bijzondere bijeenkomst van de Tent of Nations. Daar zal Daoud Nassar vertellen over de wrede werkelijkheid van onderdrukking waarin hij en zijn familie op de westelijke Jordaanoever aan bloot gesteld zijn, een werkelijkheid om diep wanhopig van te worden. Tegenover die werkelijkheid stellen zij een andere werkelijkheid, van verbondenheid, en van trouw aan het motto: 'Wij weigeren om vijand te zijn'.

U bent allemaal uitgenodigd om deze verhalen te horen. Zij vormen denk ik een zeer concreet voorbeeld van waar de evangelielezing over gaat en van het geloof in die andere werkelijkheid van het koninkrijk van God.

Een werkelijkheid waarin ieder van ons wordt uitgenodigd, om ruimte te maken in onszelf voor wat er allemaal nog aan ontbreekt, ruimte om de gebrokenheid van de wereld te zien zonder daar zelf aan onder door te gaan, om samen iets van de gebrokenheid te helpen dragen en helen waar dat kan. Ruimte om te geven, maar ook om zelf te ontvangen. Vanuit het geloof in Gods oneindige goedheid die zich uitstrekt over heel die gebroken wereld.

Daar samen in willen geloven, op blijven hopen en van daaruit proberen lief te hebben, met vallen en opstaan, -dat maakt pas gelukkig.

VOORBEDEN

GOD WIJ DANKEN U DAT WIJ HIER VANDAAG MOGEN ZIJN
HIER OP DEZE PLEK, HIER OP DIT UUR
DAT WIJ ADEMEN EN LEVEN
IEDER VAN ONS EEN MENS, EEN WERELD OP ZICHZELF
MET EIGEN GAVEN, MOGELIJKHEDEN, KRACHT
MET EIGEN ZWAKHEDEN, KWETSBAARHEID, TWIJFELS EN WORSTELINGEN
EN MET VERLANGEN NAAR UW NABIJHEID

GOD ALS WIJ STAAN VOOR UW AANGEZICHT, IN UW LICHT
MET IEDER ONZE EIGEN GEDACHTEN, ZORG EN HOOP
DAN STAAN WE NIET IEDER OP ONSZELF
MAAR WORDEN WE GEMAAKT TOT MEER DAN ONSZELF
OMGEVORMD TOT GEMEENSCHAP

WIJ DANKEN U DAT WE NAAST ELKAAR EN BIJ ELKAAR MOGEN STAAN
GEROEPEN OM UW WEG TE GAAN
VERZAMELD DOOR UW GOEDHEID, GEBORGEN IN UW TROUW
WIJ BIDDEN U SCHENK ONS UW VREDE
EN DOE ONS DIE VREDE UITDRAGEN

WIJ DANKEN U VOOR AL HET GOEDE DAT ER GEBEURT
ELKE DAG OPNIEUW DOOR MENSEN DIE GELOVEN
IN U, IN GOEDHEID, IN RECHTVAARDIGHEID, IN VERGEVING

WIJ BIDDEN VOOR ALLEN DIE LIJDEN AAN DE GEBROKENHEID VAN DEZE WERELD
ONRECHT, WREEDHEID, ONEERLIJKHEID
DIE ZEE VAN ELLENDE WAARIN MENSEN DREIGEN TE VERDRINKEN
DE TREURENDEN, DE ZACHTMOEDIGEN
DIE HONGEREN EN DORSTEN NAAR GERECHTIGHEID
DE ZUIVEREN VAN HART
WIJ BIDDEN DAT HUN GERAAKTHEID
OMGEZET MAG WORDEN IN IETS GOEDS – DOOR UW KRACHT

OM DIE KRACHT,
DE KRACHT VAN DE LIEFDE EN DE VOLHARDING
BIDDEN WIJ VOOR DE MENSEN VAN DE TENT OF NATIONS
VOOR ALLEN DIE LEVEN TEMIDDEN VAN ONDERDRUKKING EN GEWELD
VOOR ONSZELF EN VOOR WIE ONS LIEF ZIJN
IN DE STILTE VAN DIT MOMENT.....